

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De suauihus & cultis. Capvt XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

pe fit, concionem audientes contenta voce exclamavit. *Quartur saluarino Principes p. f. sint? & te agitata in vtramq; partē, excussoque audientium sonano. Quidni, ait, possint? si modo baptismo suscepto in cunis vagantes morian-*

De suauibus & cultis.

CAPVT XII.

*Concionato-
ris suauis
& honesti,
cultu cha-
racter.*

Verum si delectationis etiam quærun-
tur aucupia, non est longè delectendum
ad vitia præsto sunt oratores, & i ex lau-
dato genere, qui saluberrimis præceptis af-
pergant iucundum quoddam lenociniū mel-
litæ orationis. Tales autem sunt, qui appel-
lantur suaues.

Primum sunt lenissimis moribus præditi,
ingenio miti, & tractabili, natura comes, &
facundi, erga omnes quantum possunt benefi-
ci, in cōmuni hominam cōsuetudine faciles,
& prudentes, discreti, vultu ipso semper ad fe-
reantatē cōposito tranquillū, & qui verè phil-
trum habeant tantò potentius quanto ferit
dulcius. Ij cum natura propter summam inge-
nij tranquillitatem ad mansuetiores litteras
sint optimè compositi, postquam ad tam fe-
lix, & liberale solum culturæ decor accersit,
euadunt eloquentes, non quidem ex eorum
genere qui frangant pulpita, & multo sudore
vestes impluant, sed qui lenissimo tractu
semper æquabiles fluant.

Dicunt igitur rationibus bonis, speciosis, &
quæ secum illecebræ aculeos habent, non
multa solent aggerere, nō inconcinne disparia
coagmentare, non coherentia inepte diuide-
re: sed vt in delectu rerum sunt splendidi, ita
in dispositione prudentes. Verbis porro sunt
admodum terti, mites, candidi, & sine redun-
dantia copiosi, dulcibus quoq; figuris mirifice
temperati, periodorum anfractu nō vasti, sed
modica cōelusione lenes, spiritu, voce, vultu,
oculis, gestu deniq; moderati, & multum a-
mabiles: & si rem attentius consideres, vide-
bis in eoru oratione castas quasdam veneres,
& gratias non quidem violentè accersitas, sed
quæ natura propensionem consequantur
crebrius afflorescere.

Itaque ad argumeta nobilia, panegyrica-
que orationes aprissimi sunt, ad infectiones
vtriusq; controuersas quæstiones, cōgressus,

& pugnas, vbi grauius anhelare oporteat, nō
ita instituti, irascuntur tamen nonnunquam,
nam vt apes, & si multum mellis habeant, su-
um tamen in melle, & floribus retinet acule-
um: sed eam natura sint perquam benigni, si
quid durius dicant, aut stomachentur acrius,
non sunt ijs præsertim, qui homines norūt ita
terribiles, imò videntur ad tempus personam
assumpsisse, quæ non potest esse diuturna. Lō-
gè sunt feliciores in affectibus suauitatis, nā
si quid amanter dicendum, si quid mansuetè
conquerendum, si quid mitius deplorandum,
in hoc regnant, & mentem suauissimè feri-
unt. Præterea nacti sunt, vt plurimum mag-
nam rerum opulentiam, & quasi ex auro, at-
que argento supellectilem oratoriam, quò fit
vt orationem egregijs sententijs atollat, ve-
nustent similibus, historiarum suauitate per-
fundant. Ad summum, vt eos tibi vno aspectu
subijciam, similes mihi videntur amoenissimo
flumini, purà Peneo, qui inter Ossam, & O-
lympum decurrens, collibus dextra læuæque
molliter curuis, per apparatus agrorum
delicias mollissimis flexibus obiectas labitur.
Sic illi purissimo tractu orationis per opu-
lentias eloquentiæ gēmas effluūt, & auditores
suos incredibili quadam Suada rapiunt.

Sunt enim in tractatione humani animi
perquam felices, neque existimandum est cō-
cionatoribus Catholicis rem esse semper cū
sceneratoribus, & hominibus, & ijs qui carce-
ri nautico sunt mancipati, sed occurrunt sepe
homines bene morati, magna vitæ innocen-
tia præditi, & ad satus sapientiæ excipiendos
idonei, apud quos iracundi, vehementes, cla-
mosi, austeri, non multum possint, contra sua-
ues eos melius egcolant, & cum fructu dele-
cent.

De Affectatis.

CAPVT XIII.

Simia quædam est eius virtutis affectatio,
sed longe differunt à suauibus molles, &
affectati, contra quos à nobis superiori li-
bro copiosus disputatum est. Illi magnas ha-
bēt orationis diuitias, sed honestas & solidas:
hi puerilis quoddam eruditionis choragium.
Illi quicquid habent, hoc tanquam propriam
hæreditatem possident, fluit enim à se huius
ingenio, eoquē non intemperanter culto: At hos
videas vt plurimum in aliquot recentiorum
libris